

UNIWERSYTECKA KOMISJA NAUKI
Uniwersytet Warszawski, Krakowskie Przedmieście 26/28,
00-927 Warszawa

Przewodniczący: prof. dr hab. Zygmunt Lalak

<http://www.ukn.uw.edu.pl/>

Opinia

Uniwersyteckiej Komisji Nauki

z dnia 22 lipca 2025 roku

dotycząca propozycji nowelizacji ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz niektórych innych ustaw (nr UDER70 w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów)

Pozytywnie należy ocenić kierunek zmian ujęty w projektowanej nowelizacji. Projekt porządkuje kwestie zawieszeń kształcenia doktorantów, obejmuje ich obowiązkowym ubezpieczeniem chorobowym oraz umożliwia osobom, które zakończyły kształcenie korzystanie z infrastruktury pomiotu prowadzącego szkołę doktorską do dnia zakończenia postępowania o nadanie stopnia doktora. Projekt odpowiada na rzeczywiste potrzeby środowiska doktoranckiego i dostosowany jest do praktyki funkcjonowania szkół doktorskich. Niemniej jednak członkowie UKN mają pewne uwagi i wątpliwości dotyczące następujących kwestii:

Maksymalna długość zawieszeń

Zaproponowany projekt nowelizacji określa, że zawieszenie kształcenia na mocy regulaminu szkoły doktorskiej może trwać maksymalnie 12 miesięcy. Rozważyć należy, czy okres ten nie jest zbyt krótki. Obecnie regulaminy szkół doktorskich (np. Uniwersytetu Warszawskiego) przewidują maksymalnie dwa lata zawieszenia kształcenia. Powody tego rodzaju zawieszeń mogą być różnorodne, zarówno o charakterze naukowym (realizacja projektów poza IPB), jak i zdrowotnym, stąd zasadne wydaje się wydłużenie tego okresu.

Minimalna długość zawieszenia

Kolejnym postulatem jest określenie minimalnego dopuszczalnego okresu pojedynczego zawieszenia kształcenia z przyczyn innych niż związane z rodzicielstwem. Okres jednego miesiąca wydaje się propozycją, która pozwoli na sprawna realizację innych terminów wynikających z ustawy, np. złożenie Indywidualnego Planu Badawczego.

UNIWERSYTECKA KOMISJA NAUKI
Uniwersytet Warszawski, Krakowskie Przedmieście 26/28,
00-927 Warszawa

Przewodniczący: prof. dr hab. Zygmunt Lalak

<http://www.ukn.uw.edu.pl/>

Prawo do zawieszania kształcenia

Dla zapewnienia spójnej interpretacji przepisów warto, by w ustawie zostało dookreślone, czy prawo do zawieszenia kształcenia przysługuje wyłącznie w okresie kształcenia, określonym zgodnie z art. 201 ust. 1 PSWiN (od 6 do 8 semestrów) czy też w trakcie przedłużenia terminu złożenia rozprawy doktorskiej, o czym mowa w art. 204 ust. 2 ustawy.

Mechanizm odwoławczy

Warte rozważenia jest wprowadzenie na gruncie ustawy mechanizmów odwoławczych w procedurze ubiegania się o zawieszenie kształcenia - stosowania w takiej sytuacji kodeksu postępowania administracyjnego lub wewnętrznych mechanizmów odwoławczych.

Czteroletni okres wypłaty stypendium

Sugeruje się rozszerzenie projektowanego art. 209 ust. 3 PSWiN w taki sposób, aby okresy wypłacania stypendium w trakcie zawieszenia kształcenia z powodu niezdolności doktoranta do odbywania kształcenia w okresie poprzedzającym okres przysługiwania zasiłku chorobowego nie wliczały się do maksymalnego okresu 4 lat otrzymywania stypendium doktoranckiego w szkołach doktorskich wynikającego z art. 209 ust. 2 PSWiN. W przypadku bowiem wliczania do ww. okresu 4 lat okresów wypłacania stypendium w trakcie zawieszenia kształcenia z powodu niezdolności doktoranta do odbywania kształcenia w okresie poprzedzającym okres przysługiwania zasiłku chorobowego ponownie wystąpi sytuacja mająca miejsce w obecnym stanie prawnym. Mianowicie stypendium będzie wypłacane w trakcie zawieszenia, a zatem limit 4 lat wypłacania stypendium wyczerpie się przed zakończeniem pełnego okresu kształcenia.

Zawieszenie z tytułu choroby

Warte rozważenia jest zrównanie zasad postępowania w przypadku choroby pracowników i doktorantów, w szczególności w zakresie usprawiedliwiania nieobecności z powodu choroby. Projekt zakłada, że w przypadku niezdolności doktoranta do pracy (odbywania kształcenia) wymagany jest jego wniosek o zawieszenie kształcenia. Rozwiązanie takie należy ocenić negatywnie. Zawieszenie takie powinno być przyznawane z urzędu na podstawie zaświadczenia

UNIWERSYTECKA KOMISJA NAUKI
Uniwersytet Warszawski, Krakowskie Przedmieście 26/28,
00-927 Warszawa

Przewodniczący: prof. dr hab. Zygmunt Lalak

<http://www.ukn.uw.edu.pl/>

lekarskiego przekazanego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych płatnikowi składek, czyli w tym przypadku podmiotowi prowadzącemu szkołę doktorską, alternatywnie w formie dokumentu papierowego. Rozwiązanie takie znacznie usprawni proces oraz zmniejszy obciążenia biurokratyczne.

Niewprowadzenie takiej zmiany wymaga klaryfikacji, czy jednocześnie korzystanie przez doktoranta ze zwolnienia lekarskiego w miejscu pracy oraz brak zawieszenia kształcenia w szkole doktorskiej, w tym np. realizacja praktyk w tym okresie, nie będzie powodować kwestionowania przez ZUS podstaw do korzystania z odpowiednich świadczeń z ubezpieczenia społecznego w razie choroby w miejscu pracy. Sprecyzowania wymaga zwłaszcza sytuacja otrzymania przez uczelnię informacji o zwolnieniu lekarskim danego doktoranta w kontekście prawa do realizacji praktyk dydaktycznych w okresie zwolnienia.

Ponadto, proponowane brzmienie art. 204 ust. 3 pkt 2 umożliwia niewprowadzenie do regulaminu szkoły zawiesznień z tytułu choroby/wypadku. W takim przypadku pomimo odprowadzania składki chorobowej przez doktoranta, nie będzie on mógł skorzystać z wypłaty zasiłku chorobowego. Taka możliwość wydaje się być sprzeczna z zamysłem proponowanej nowelizacji, dlatego też wnioskujemy o wprowadzenie obowiązku zawiesznień w regulaminach szkół z tytułu choroby/wypadku.

Dodanie przesłanki skreślenia

Celem uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych sugeruje się dostosowanie brzmienia art. 203 ust. 1 PSWiN poprzez dodanie obligatoryjnej przesłanki skreślenia doktoranta w postaci złożenia przez doktoranta wniosku o zawieszenie kształcenia na podstawie projektowanego art. 204 ust. 3 pkt 2 PSWiN na okres przekraczający 12 miesięcy przy jednoczesnym niewywiązywaniu się z obowiązków, o których mowa w art. 207 PSWiN. Wydaje się bowiem, że wymaga wyjaśnienia, czy Projektodawca przewiduje obligatoryjne skreślenie doktoranta, w przypadku kiedy doktorant wykorzysta maksymalny okres zawieszenia przy jednoczesnym braku realizacji kształcenia po tym okresie i przedstawianiu na ten czas zwolnień lekarskich poświadczających długotrwałą niezdolność do odbywania kształcenia.

UNIWERSYTECKA KOMISJA NAUKI
Uniwersytet Warszawski, Krakowskie Przedmieście 26/28,
00-927 Warszawa

Przewodniczący: prof. dr hab. Zygmunt Lalak

<http://www.ukn.uw.edu.pl/>

Zasiłki ZUS

Wprowadzenie wypłat zasiłków doktorantom budzi wątpliwości interpretacyjne dotyczące dwóch kwestii: podatku dochodowego (zasiłki podlegają opodatkowaniu, stypendium doktoranckie – nie) oraz wysokości świadczenia (czy podstawa wymiaru zasiłku chorobowego będzie wyrównywana do minimalnego wynagrodzenia, analogicznie jak dla pracowników, zgodnie z art. 45 Ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa). Ustalenie tych kwestii z całą pewnością będzie miało duży wpływ na praktyczną realizację proponowanych przepisów.

Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że wypłata zasiłków z ZUS z tytułu rodzicielstwa jest ważną i potrzebną zmianą w systemie wypłat dla doktorantów. Dotychczas koszt ten był ponoszony przez uczelnie.

Termin na dostosowanie przepisów wewnętrznych

Zgodnie z art. 7 projektu wejście w życie ustawy planowane jest z dniem 1 stycznia 2026 roku. Podmioty prowadzące szkoły doktorskie otrzymają 6 miesięcy na dostosowanie przepisów wewnętrznych, w tym regulaminu szkoły doktorskiej, od dnia wejścia w życie ustawy (art. 6 projektu). Zgodnie natomiast z art. 205 ust. 2 i 5 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym zmiana regulaminu szkoły doktorskiej uchwalana jest przez senat albo radę naukową co najmniej na 5 miesięcy przed rozpoczęciem roku akademickiego. Ponieważ rok akademicki rozpoczyna się z dniem 1 października, podmioty prowadzące szkoły doktorskie mogą dokonać zmiany regulaminu najpóźniej do końca kwietnia 2026 roku, tak aby zmiany obowiązywały od kolejnego roku akademickiego (w tym przypadku 2026/2027). W związku z tym dostosowanie regulaminu powinno nastąpić w terminie 4 a nie 6 miesięcy. Termin ten może być niewystarczający na wprowadzenie zmian. W związku z powyższym proponuje się jednorazowe wyłączenie terminu określonego w art. 205 ust. 2 ww. ustawy.

Uwagi redakcyjne

W przypadku projektowanego brzmienia art. 209 ust. 1a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce proponuje się zastąpienie przecinków spójnikami. W przypadku pkt 1 powinna

UNIWERSYTECKA KOMISJA NAUKI
Uniwersytet Warszawski, Krakowskie Przedmieście 26/28,
00-927 Warszawa

Przewodniczący: prof. dr hab. Zygmunt Lalak

<http://www.ukn.uw.edu.pl/>

zachodzić koniunkcja, czyli zarówno warunek określony w lit. a jak i b muszą być jednocześnie spełnione. W przypadku pkt 2 stypendium doktoranckie nie powinno przysługiwać, jeśli co najmniej jedno prawo do świadczeń zostało przez doktoranta nabyte (alternatywa łączna), natomiast w przypadku pkt 3 powinna zostać zastosowana alternatywa rozłączna, ponieważ doktorant w wniosku wskazuje podstawę zawieszenia, która warunkuje okres zawieszenia. Proponuje się również doprecyzowanie, że stypendium doktoranckie nie przysługuje doktorantowi wyłącznie w okresie posiadania uprawnienia do świadczeń określonych w przepisach wskazanych w pkt 2.

Dodatkowo celem ujednolicenia terminologii sugeruje się zmianę terminu „niezdolność doktoranta do odbywania kształcenia” na „niezdolność doktoranta do pracy”. Należy zauważyć, że lekarz wystawiając zaświadczenie w systemie teleinformatycznym ZUS stwierdza czasową niezdolność do pracy, a nie odbywania kształcenia, zgodnie z art. 55 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 501), która stanowi podstawę do zawieszenia kształcenia. W związku z tym sugeruje się przyjęcie, że niezdolność doktoranta do pracy jest jednoznaczna z niezdolnością odbywania kształcenia, natomiast niezdolność do odbywania kształcenia nie wyklucza zdolności do podejmowania pracy, co ma miejsce w przypadku np. realizacji staży naukowych niezwiązanych z indywidualnym planem badawczym (IPB).

Zmiany w systemie POL-on

Co istotne, wejście w życie nowelizacji ustawy powinno przełożyć się na zmiany w systemie POL-on, by pozwalał on na raportowanie zawieszonych kształcenia, umożliwiając ustalenie prawa doktoranta do wypłaty stypendium doktoranckiego. W szczególności w przypadku wypłaty stypendium doktoranckiego przez pierwsze 33 dni choroby, tj. w trakcie zawieszenia kształcenia, wsparcie systemu POL-on do ustalenia prawa do stypendium jest kluczowe i niezbędne. Warto rozważyć rozszerzenie nowelizacji PSWiN o zmianę w art. 345 ust. 1 ustawy PSWiN w zakresie w/w informacji.

Dodatkowe postulaty

UNIWERSYTECKA KOMISJA NAUKI
Uniwersytet Warszawski, Krakowskie Przedmieście 26/28,
00-927 Warszawa

Przewodniczący: prof. dr hab. Zygmunt Lalak

<http://www.ukn.uw.edu.pl/>

Ponadto członkowie UKN wnoszą o uwzględnienie w nowelizacji dodatkowych postulatów, równie potrzebnych i odpowiadających na potrzeby środowiska doktoranckiego:

- 1) zrównania uprawnień doktorantów z uprawnieniami studentów do korzystania z ulgi w opłatach za przejazd publicznymi środkami komunikacji miejskiej;
- 2) przyznanie doktorantom prawa do zapomogi w związku ze znajdowaniem się przejściowo w trudnej sytuacji życiowej;
- 3) doprecyzowanie przepisów dotyczących przysługującego doktorantom przerw wypoczynkowych (art. 208 ust. 1), np. wskazanie, że przerwy przysługują na wniosek skierowany do kierownictwa szkoły doktorskiej.

Podsumowując, przedstawiony projekt nowelizacji zawiera cenne i potrzebne zmiany, jednak wymagają one dopracowania, by uniknąć problemów interpretacyjnych w momencie ich wdrażania. Jednocześnie podkreślenia wymaga, że wejście w życie zmian będzie wymagało od uczelni zasadniczego przebudowania systemu obsługi doktorantów w zakresie ubezpieczeń społecznych i wypłaty stypendium doktoranckiego, co będzie skutkowało znacznie większym nakładem pracy jednostek administracyjnych obsługujących te procesy (biur szkół doktorskich, działu kadr i płac). Jedną z takich fundamentalnych zmian będzie wymuszenie rozliczania stypendium doktoranckiego w systemie dziennym, a nie miesięcznym, jak było to praktykowane dotychczas.

Prof. dr hab. Zygmunt Lalak

Przewodniczący Uniwersyteckiej Komisji Nauki